

MEDLEMSRAPPORTERING FOR

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

For 2021

OFFENTLIG SEKTOR

”Å stille etiske- og sosiale krav i offentlige anskaffelser er nødvendig for å fremme anstendige arbeids- og miljøforhold. Det vil også styrke prinsippet om likebehandling, som er en forutsetning for velfungerende og effektive markeder.”

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger storinnkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltningen av fellesskapets ressurser bør offentlige virksomheter gå foran og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens § 5. Bedrifts-/virksomhetsmedlemmer i Etisk handel Norge rapporterer på arbeidet med aktsomhetsvurderinger og oppfyller åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten, ifølge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for etisk handel utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der samfunnsansvar er en viktig komponent på linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at useriøse leverandører ikke tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel. Rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra: **Lars Atle Holm, administrasjonsdirektør**

Norges miljø- og biovitenskapelige universitets (NMBU) kjerneoppgaver er forskning, undervisning og formidling innenfor områdene miljø, bærekraftig utvikling, bedre folke- og dyrehelse, klimautfordringer, fornybare energikilder, matproduksjon og areal- og ressursforvaltning. Gjennom disse oppgavene skal NMBU bidra til å sikre livsgrunnlaget til dagens og fremtidens generasjoner. Med sin virksomhet ønsker NMBU å bidra til en bærekraftig utvikling og en mer rettferdig fordeling av ressurser. Respekt for miljøet, dyr, planter og mennesker i nåværende og fremtidige generasjoner står sentralt i NMBUs verdigrunnlag og samfunnsoppdrag.

De siste årene har samfunnet utviklet seg på en måte som har gitt etiske problemstillinger rundt anskaffelser større aktualitet. Anskaffelsesfunksjonen til NMBU har utviklet seg i takt med disse endringene, og har nå gode rutiner for å takle dette samfunnsansvaret.

For å sikre at kjerneoppgavene er etisk fundert, har det siden 2008 vært etablerte etiske retningslinjer for universitetet. For å styrke kompetanse og innsats i arbeidet med å sikre at vi bidrar til å ivareta vårt samfunnsansvar på den god måte, valgte universitetet i 2015 å melde virksomheten inn i Etisk Handel Norge. Det har bidratt til at NMBU har fått tilgang til kompetanse og flere verktøy med mulighet til å sikre en god etisk standard på våre anskaffelser, spesielt i de rammeavtalene hvor risikoen for avvik er størst. Dette skjer gjennom å stille hensiktsmessige krav til leverandørene i anbudsprosessene, egenrapportering og i oppfølging av krav og dokumentasjon i kontraktens levetid.

Den pågående pandemien som følge av Covid-19 viruset betyr at vi har et næringsliv, nasjonalt og internasjonalt, har hatt store utfordringer. I 2021 ble en etterlenget samlokalisering med Veterinærhøgskolen på campus Ås gjennomført, og mot slutten av året var overtakelsen av det nye Veterinærsykehuset nær fullført. Anskaffelsesfaglig vil det være viktig og potensielt krevende å sikre en god oppfølging av anskaffelser gjennomført i byggeperioden, der det er aktuelt.

NMBU handlet i 2021 for ca. 544 millioner kroner. Med forvaltningen av slike beløp følger det et ansvar for å kjøpe varer og tjenester som er produsert på en lovlig, miljømessig og etisk forsvarlig måte.

Vi får gjennom media og Etisk Handel Norge stadig bevis på hvor viktig dette arbeidet er, og at vi ikke kan ta for gitt at våre leverandører følger opp etiske retningslinjer og samfunnsansvar mot sine produsenter i risikoområder. Oppfølgingsarbeidet mot leverandørene vil være ett av fokusområdene for NMBU i tiden som kommer. Vår evne til å følge opp kontrakter på dette området vil derfor antakelig være viktigere enn noensinne.

Universitetets holdning og innsats for miljø og samfunnsansvar gjennom anskaffelsene skal fortsette i tråd med vedtatte mål og strategier. Det betyr å tilfredsstille de forventninger som stilles til en institusjon som NMBU når det gjelder å være et forbilde på områdene miljø, etisk handel og samfunnsansvar.

Om virksomheten:

Navn:

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Antall ansatte:

1 800

Samlet innkjøp av varer og tjenester, inkl. investeringer, i rapporteringsåret (NOK):

544 169 147

Anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten:

Antall anskaffelser som omfattes av rapporten:

14

Hvilke varer som omfattes:

Legemidler, arbeidstøy, drivstoff, bygningsmateriell, veksthus, møbler, elbiler, plantevernmidler, elektrisk utstyr, inventar, vitenskapelig utstyr, blomster, høyrisikotjenester

Antall leverandører:

15

Totalverdi (cirka) på anskaffelsene som omfattes av rapporten (NOK):

71 000 000

Kontaktinformasjon for rapporten:

Navn: Heikki Fjelldal

Stilling: Seniorrådgiver innkjøp

Epost: heikki.fjelldal@nmbu.no

Telefon: 67 23 06 20

Innmeldingsår i Etisk handel Norge:

2015

“NMBU ønsker å bidra til en mer bærekraftig utvikling og rettferdig fordeling av ressurser og gode arbeidsforhold i våre leverandørkjeder”

Foto: Flickr, ILO Better Work Programme

Prioriterte mål / aktiviteter i rapporteringsåret

Mål / aktiviteter for rapporteringsåret	Status / fremdrift
Gjennomføre alle anskaffelser av høyrisikoprodukter i tråd med Etisk handel Norge sine retningslinjer	Fullført
Følge opp etiske krav stilt i gjeldende rammeavtaler/løpende avtaler	Ikke fullført
Definere skriftlige rutiner/flytskjema/maler for veiledning for når ulike etiske krav skal brukes i anskaffelser	Påbegynt - ikke fullført

Prioriterte mål / aktiviteter for kommende rapporteringsår

Mål / aktiviteter
Gjennomføre alle anskaffelser av høyrisikoprodukter i tråd med Etisk handel Norge sine retningslinjer
Følge opp etiske krav stilt i gjeldende rammeavtaler/løpende avtaler
Ferdigstille rutiner og maler for veiledning av hvordan stille etiske krav i anskaffelser, samt gjennomføre opplæring i bruken av dette

1. FORANKRING

Forankring, organisering og kompetanse

1. FORANKRING, ORGANISERING OG KOMPETANSE

1.1 Hvordan arbeid med etisk handel er forankret og organisert i virksomheten

Om arbeidet med etisk handel er forankret i strategiske prosesser / dokumenter.

Arbeidet er forankret gjennom innkjøpsstrategi og -reglement som er vedtatt i styret, og prosessen med å implementere strategien i Innkjøpsseksjonens daglige arbeid.

Om det er utarbeidet en konkret plan eller tilsvarende for mål / aktiviteter som gjelder rapporteringsåret.

Det er ikke utarbeidet en spesifikk plan for aktiviteter i rapporteringsåret.

Om det rapporteres på fremdriften i arbeidet med etisk handel til administrativ / politisk ledelse i virksomheten.

Det rapporteres ikke på status for arbeidet med etisk handel til virksomhetens ledelse.

Om en person i virksomheten har ansvar for arbeidet med etisk handel.

1. Datainnsamling for årsrapportering til Etisk handel Norge
2. Ansvarlig for å lage utkast til årsrapport for presentasjon for ledelsen
3. Følge opp malene mhp. miljø, etisk handel og samfunnsansvar, og ta initiativ til forbedringer

Om andre personer i virksomheten er involvert i arbeidet med etisk handel.

Alle operative innkjøpere ved Innkjøpsseksjonen har ansvar for å inkludere krav om miljø og samfunnsansvar i de anskaffelser de er saksbehandler for, der det er aktuelt. I tillegg er miljøkoordinator, eiendomsavdeling og administrativ ledelse engasjert i arbeidet på et strategisk nivå.

1.2 Kompetanseutvikling og opplæring

Om deltakelse på kurs og/eller andre kompetansehevende tiltak i rapporteringsåret for å øke kunnskapen om etisk handel hos ansatte.

Det er gjennomført internt oppdateringskurs i 2021 med temaene:

1. Kontraktsvilkår for ivaretagelse av gr.leggende menneskerettigheter i leverandørkjeden
2. Åpenhetsloven
3. Medlemsskapet i Etisk handel Norge - muligheter og forpliktelser

Om virksomheten har identifisert behov for opplæring og/eller andre kompetansehevende tiltak knyttet til etisk handel.

Eksisterende kontakt mot Etisk handel Norge går av med pensjon. Ny kontakt vi kunne trenge kursing ut over det rent grunnleggende. I tillegg vil det være behov for grunnleggende kursing av resten av det sentrale anskaffelsespersonalet.

Videre ser vi at det gjennom hele året er et behov for at det internt i seksjonen holdes jevnlig gjennomgang og oppdateringer på aktuelle saker og problemstillinger knyttet til etisk handel.

2. IMPLEMENTERING

Implementering av etisk handel i anskaffelsesprosessen

Foto: Kirkens Nødhjelp

2. IMPLEMENTERING AV ETISK HANDEL I ANSKAFFELSESPROSESSEN

2.1 Risikokartlegging

Beskriv metode og/eller kilder for risikokartlegging virksomheten bruker, før eller etter inngåelse av kontrakt, for å identifisere risiko for mulige brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden.

NMBU bruker Direktoratet for forvaltning og økonomistyring sin liste over høyrisikoprodukter, og Etisk handel Norge sitt risikoanalyseverktøy for å identifisere risiko for brudd på arbeidstagerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden ved anskaffelse av rammeavtaler. I tillegg har det vært en del fokus på samfunnsansvar og sosial dumping i tjenesteanskaffelsene, og da særlig i bygge-prosjekter.

2.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

Oppgi i hvilke anskaffelser etiske- og sosiale krav er anvendt i rapporteringsåret, inklusive anskaffelser tidligere år dersom disse er gjenstand for oppfølging; type avtale; antall leverandører som leverer på avtalene; krav i hvilke faser i anskaffelsesprosessen. Virksomheter som legger etiske- og sosiale krav til grunn i alle anskaffelser lister opp minst fem anskaffelser der kravene anses som relevante.

I hvilke anskaffelser	Type avtale	Antall leverandører på avtalen	Anvendt etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen		
			Som kvalifikasjonskrav	Ved tildeling av kontrakt	Som kontraktsvilkår
Legemidler	Rammeavtale	1	Ja	Ja	Ja
Bygningsmateriell/-tjenester	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Bygningsmateriell/-tjenester	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Møbler	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
El-bil	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Renovasjonstjenester	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Bygningstjenester	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Kuldetekniske tjenester	Rammeavtale	2	Nei	Nei	Ja
Bygningstjenester	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Møbler	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Møbler	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
El bil	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Servicetjeneste	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja

Servicetjeneste	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
-----------------	-------------	---	-----	-----	----

Oppgi hvilken mal for etiske- og sosiale kontraktsvilkår og mal for kvalifikasjonskrav som er brukt i anskaffelsene listet opp i tabellen (Etisk handel Norge, Difi, egen mal, annen mal.)

Maler er hentet fra Etisk handel Norge/DFØ.

2.3 Oppfølging av etiske- og sosiale krav i kontraktsfasen

Hvilke enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret (kan også innbefatte enkeltprodukter/varer på avtaler inngått tidligere år)?

Ingen enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret

Beskriv oppfølgingstiltak og -aktiviteter virksomheten har gjennomført overfor leverandører i rapporteringsåret for å påse etterlevelse av de etiske- og sosiale kravene i kontraktsfasen:

Ingen enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret

Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsfølging knyttet til etiske- og sosiale krav i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Ingen leverandører

Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kontraktskravene hos aktører i leverandørkjeden?

Nei

Hvis ja : Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid, etc)	Hvor i leverandørkjeden	Tiltak iverksatt for å rette avvik	Status

Beskriv erfaringer i arbeidet med anvendelse av etiske- og sosiale krav i anskaffelsesprosessen.

Dette er arbeid som krever mye tid, men som også er givende når det gir resultater. Overraskende svake besvarelser fra noen leverandører ved oppfølging av etiske krav og egenrapporteringer . Har så langt ikke kunnet dokumentere reelle forbedringer på produksjonssted som følge av dette arbeidet, men det er et generelt inntrykk at ting endrer seg langsomt til det bedre.

3. PÅDRIVERROLLE

Pådriverrolle, dialog og kommunikasjon

Foto: Shutterstock

3. PÅDRIVERROLLE, DIALOG OG KOMMUNIKASJON

3.1 Øke oppslutning internt og eksternt

Har virksomheten gjennomført tiltak/aktiviteter internt og eksternt i rapporteringsåret for å øke bevisstheten, kunnskapen og oppslutningen om etisk handel.

Ja

Hvis ja, beskriv tiltak/aktiviteter

Type tiltak	Formål	Målgruppe
Internt kurs/oppdatering	Bedre kunnskapen om kontraktskrav og åpenhetsloven	Personalet ved den sentrale innkjøpsseksjonen.

3.2 Kommunikasjon

Hvordan virksomheten kommuniserer internt om sitt arbeid med etisk handel.

Seksjonsmøter, informasjonsmøter/forummøter, nyhetsbrev og én-til-én kommunikasjon.

Hvordan virksomheten kommuniserer eksternt om sitt arbeid med etisk handel.

Generell tekst i alle anbud ut til leverandører og interesserte, samt i forhandlinger og oppfølgingsmøter (leverandørmøter).

Kontakt:

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Heikki Fjelldal

heikki.fjelldal@nmbu.no

67 23 06 20